

Četrti vek četrtek in
vsega s počitnice vred ali
v Mariboru s počitnicami
in dan za celo leto 32 dni,
saj leta 16 dni, četrtek leta
6 dni. Izven Jugoslavije
Narodna se polje
in upravljalno, Sloven-
skega Gospodarja v Ma-
ribo, Korolka cesta 5.
Leta se dopolnje do od-
govoril. Narodna se pla-
čajo v naprej.
Telefon interneta št. 113.

Posamezna številka stane 1-50 din.

Poština plačana v gotovini.

Številke 3 v Mariboru
Korolka cesta št. 5. Ro-
pisi se ne vračajo. Upravi-
število sprejema naročnikov,
izsevala in reklamacije.
Cene inštrumentov po dogo-
voru. Za večkratne oglase
primeren popust. Neizpolnjen
reklamacije so polnoma
prosta.
Čekovni račun poštnice
uradi Ljubljana št. 10.666.
Telefon interneta št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

17. številka.

MARIBOR, dne 9. aprila 1925.

59. letnik.

Velikonočne misli.

Seдем kilometrov severno od Pariza ob reki Seini
leži nekdanji najslavnejši samostan Francije, benedik-
tinska opatija Sv. Denisa (Sv. Dionizija). Celo vrsto let
je bila najmočnejša in najbogatejša opatija na svetu,
saj so celo kralji imeli dostojanstvo opata. Imenovala
se je tudi mavzolej Francije, ker je tam bilo pokopanih
25 kraljev, 10 kraljic in 84 princev in princesinj. »Kako
so vrste tukaj ozke«, tako je vzdihnil slavní škof
Bossuet v pogrebnem govoru za umrlo Henrieto iz An-
glije, »kako se smrti mudi, da napolni prostora!« V tej
veliki in sijajni grobnici je vladal običaj, da je rakev
nadnoga mrljica tako dolgo kakor na straži stala sredi
stopnic, dokler ni umrl drug mogotec sveta ter prevzel
svetlaško stražo. Ludvik XV. je bil zadnji francoski
kralj, ki je tukaj čakal na svojega naslednika, toda ča-
kal zaman. Njegov naslednik Ludvik XVI. je umrl na
moršču, guillotina mu je 21. januarja 1793 kot najslav-
nejši žrtvi velike francoske revolucije odsekala glavo.
Njegovo telo je bilo pokopano v siromašnem grobu da-
teč od sijajnega grobišča njegovih pradedov.

Možje revolucije so v svojem sovraštvu šli še dalje.
Ni jim bilo dovolj, da so žive morili, hoteli so še tudi
omečati mrtve. Drveli so v samostan Sv. Denisa, raz-
bili grobnice, prah mrljic raztrosili okoli, kosti rajnih
kraljev in princev zmletli pred druhal, ki jih je sramo-
tila in zasmejovala.

Tudi samostan s cerkvijo je postal žrtev surovosti
in divjosti. Vihar je rjovel skozi razdejano cerkev in na
zapuščeni oltarjih je začela rasti trava.

Se le Napoleon veliki je napravil konec razdejanju.
Na njegovi glavi je počivala cesarska krona, po svoji
smrti je hotel počivati v starodavni grobnici francoskih
vladarjev. Toda ni mu bila želja izpolnjena. Na otoku
Sv. Helene sredi ogromnega oceana je bila njegova jet-
nišnica, kjer je umrl 5. maja 1821 in od koder so bili
njegovi telesni ostanki leta 1840 prenešeni v invalidski
dom v Parizu. Tudi njegovi nasledniki: Karel X., Lud-
vik Filip in Napoleon III., niso dobili svojih grobov v
šentdeniški grobnici, katero so dali popraviti, vsi trije
so pokopani v Angliji.

Eden edini svetok nekdanjega šentdeniškega sijaja
je ostal: stari stolp. In ta stolp kliče kakor visoko pov-
dignjeni prst zemljanom v spomin tale velevažni opo-
vzini: »Memento mori, spomni se smrti!«

Memento mori! Pod tem naslovom je slovenski
pesnik Prešeren spisal znani sonet, v katerem pravi:

LISTEK.

Zgodbe napoleonskega vojaka.

Francoski pisatelj Erckmann-Chatrian; preložil Al. B.

(2. nadaljevanje.)

Pri nemških vratih sem videl stražnika, ki je kot svet-
nik v širokem, sivem plašču stala v svoji dolbini. Puško je
z rokavom stiskal k sebi, da bi mu prsti ne primrzli k
železu; dve ledeni sveči sta mu viseli z brk. Na mostu in
pred mestno mitnico ni bilo žive duše. Malo naprej, ka-
mor straža ni več segala, so trije vozovi z velikimi, kot koš
prevezanimi strehami stali sredi ceste, čezincev beli od
snega. Izpregli so bili konje in pustili vozove. V daljavi je
bilo vse mrtvo. Kar je bilo živega, se je kam zalezo in če-
pelo v kakem zavetju. Slišati je bilo samo škripanje ledu
pod nogami.

Ko sem šel mimo pokopališča, kjer so križi in grobovi
moleli iz snega, sem rekel sam pri sebi: »Kdor spi tukaj
spodaj, tega ne zebe več!« Potem sem se še bolj zavil v
plašč, skril nos v kožuho in ter se gospodu Guldenu za-
hvalil za pametno misel, katero je imel. Tudi roki sem do
komolca vtaknil v rokavice ter tako tekel naprej po veli-
kem, nepreglednem jarku, katerega so bili vojaki izkopali
do Vier-Windena. To so bili res ledeni zidovi. Na nekate-
rih mestih, kjer je bil veter razpihal sneg, je bilo v nižavi
videti Fouquetov vrt, prastar gozdič in višnjeve gore: v
čistem zraku je vse stopilo blizu pred človeka. Po pristavah
je bilo umolknilo lajanje psov — tudi zanje je bilo premraz.

Meni pa je misel na Katarino oživljajočo gorkoto di-
hala v srce. Kmalu sem ugledal prve hiše Vier-Windena.
Dimniki in slamnate strehe na desni in levi ob cesti so
komaj molele čez snežene nasipe. Ob zidovih so bili ljudje
do konca vasi izkopali jarek, da so mogli drug do drugega.
Tisti dan pa se je vsaka družina tiščala svojega ognjišča
in vsled plapolajočega ognja po stanovanjih so bila mala,
okrogla stekla v oknih posuta kot z rdečimi lisami. Pred

»Dolgost življenja našega je kratka,
kaj znanec je zasula že lopata!
Odprta noč in dan so groba vrata!
al' dneva ne pove nobena prat'ka.«

To velepomembno resnico nam kliče v spomin se-
danji teden, teden trpljenja in smrti našega Zveličarja.
Sveti grob Zveličarjev bo po naših cerkvah predstavljen
vernikom. Ob pogledu na njega se jim vzbuja misel na
oni mali domek v zemlji, ki bo tukaj njihovo zadnje
počivališče. Toda ne trajno.

Velikemu tednu sledi velikonočna nedelja. Božji
grob se odpre. Zveličar gre iz groba. Strta je moč greha,
žezlo smrti je zlomljeno. Zato cerkvena pesem ta dan
veselo vzklika:

»Premagana je smrt nemila,
in pekla moč se je zdrobila.
Odrešeni smo vsi pogube,
otroci večne smo obljube.«

Jamstvo za to, in sicer najtrdnjše jamstvo je Ze-
ličarjeva slovesna obljuba: »Jaz sem vstajenje in živ-
ljenje; kdor v me veruje, bo živel, če tudi umrje. In
kdorkoli živi in v me veruje, ne bo umrl več.«

Ta radosti in upolnjeni praznik obhaja Cerkev v
času, ko se narava dviga iz hladnega groba, kamor jo
je položila zima, ter se prebujala v pomlajeno, okreplje-
no življenje. Ta čas je najprikladnejši, da se obhaja v
njem praznik vstajenja Onega, ki je stvarnik narave,
vir življenja in jamstvo vstajenja za vse.

Praznik in tudi čas, v katerem se obhaja, opominja
poedince na dolžnost duhovnega vstajenja in prenov-
ljenja. Ne smeš sam ostati v grobu, njega smrti in
trohnobi, ko vidiš svojega Zveličarja vstalega iz gro-
ba, sredi vstajajoče narave! Tvoje vstajenje mora biti
v resnici in milosti. Brez tega greš v nesigurno in ne-
srečno bodočnost.

Ista usoda preti tudi narodu, komur ni Kristus
vstajenje in življenje. Ves napor naroda in poedincev,
ki odklanjajo ta cilj in sredstva, ki vodijo do njega, ter
hoče vse to nadomestiti z nekako narodno izobrazbo in
kulturo, je potrošen zaman. Njegov uspeh ni narodovo
vstajenje in življenje, marveč propast in poguba.

In kako je s slovenskim ljudstvom in z njegovo bo-
dočnostjo? Ali mu je zagotovljeno življenje? Ali imajo
naši izobraževalni in kulturni napori, ki jim je za cilj
povzdiga, življenje in obstoj našega naroda, tudi upan-
je na uspeh in zmago?

Na to vprašanje je dr. H o h n j e c v svojem govoru
o »Katoliškem izobraževalnem delu« na slovensko-
hrvatskem katoliškem shodu v Ljubljani leta 1913 dal ta
odgovor: »Dogaja se včasih, da vztrajnega delavca za

vsakimi vrati je ležalo povesmo slame, da mrz ni mogel
od spodaj noter.

Pri petih vratih na desni sem se ustavil, da bi snel ro-
kavice. Potem sem odprl vrata in jih hitro zopet zaprl. Bila
je hiša vdove Matija Baura, moje tete Marjete Bauer, ma-
tere Katarine.

Ko sem z zobmi šklepetaje stopil v kuhinjo in je teta
Marjeta, pred ognjiščem sedeča, vsa osupla nad mojim
velikim kožuhaštim ovratnikom okrenila sivo glavo, takrat
je Katarina, ki je bila čisto nedeljski oblečena v pisano
krilo, čez prsi prekrizano ruto z dolgimi trepci in rdeč
predpasnik, kojega trak je ovijal njen ozki pas, dočim je
lična čepica od višnjeve svile s črnimi zametastimi trakovi
obkrožala njeno jasno, rožnato lice — takrat je torej Kata-
rina z nežnimi očmi in malim noskom zaklicala:

»Poglejte ga, Jožeta!«

In brez obotavljanja mi je stekla nasproti, me objela
in rekla:

»Saj sem vedela, da prideš kljub mrazu.«

Jaz pa sem bil tako srečen, da nisem mogel govoriti.
Slekel sem suknjo in jo z rokavicami vred obesil na steno.
Odložil sem tudi debele čevlje gospoda Guldena — čutil
sem, da sem bil ves blede od veselja.

Rad bi bil povedal kaj prijetnega in lepega, ker pa mi
nič ni prišlo na misel, sem rekel:

»Katarina, tu imaš nekaj za god. Predno pa odpreš
skatlo, me moraš poljubiti!«

Nagnila je k meni lepi, rdeči ličeci, potem pa je sto-
pila k mizi. Tudi teta Marjeta je pristopila pogledat. Kata-
rina je razvozlaala trak in odprla. Jaz sem stal za njima in
srce mi je burno utripalo: bal sem se, da ura ne bo dovolj
lepa. A kmalu je Katarina sklenila roke in čisto tiho še-
petala:

»O moj Bog, kako lep! Ura je!«

»Da«, je rekla teta Marjeta. »Čez vse je lepa. Se nikoli
nisem videla tako lepe ure. Človek bi mislil, da je srebrna.«

»Saj tudi je«, je odgovorila Katarina, se obrnila ter me
pogledala vprašaje.

Jaz pa sem rekel:

»Ali mislite, teta Marjeta, da bi jaz mogel njej, ki jo
ljubim kot svoje življenje, podariti uro iz posrebljenega ba-

ljudsko izobrazbo in narodni blagor sreča na delovnem
potu kak črnoviden maloupenž s plašnim vpra-
šanjem: Ali se pa tudi izplača vse delo in ves ogromni
trud za naše ljudstvo? Ali bo naš narod, obdan od mo-
gočnih nasprotnikov zmagal? Ali morda ne pride kma-
lu čas, ko bo naša zemlja veliko groblje, kjer bo ves
naš narod spal nevzdranmo smrtno spanje?

Na to vprašanje odgovarjamo tudi z vprašanjem,
in sicer s tistim vprašanjem, ki je prvotno poteklo iz
angelskih ust (ob Zveličarjevem grobu): »Kaj iščete
živečega med mrtličji?« (Luk. 24. 5). Naš narod živi. On
živi v Kristusu, ki je premagal vse hudobije s smrtjo
vred. Njegovo življenje je katoliška vera. In ker je ka-
toliška resnica najmočnejša, kar je na svetu, in po svo-
jem bistvu nepremagljiva, je in tudi vedno bo nepre-
magljiv naš narod, dokler živi v Kristusovi cerkvi in
Kristusovi resnici. Naše ljudstvo črpa svojo življensko
moč iz Kristusa in njegove milosti in zato je življenska
sila našega po številu sicer majhnega naroda večja nego
moč takih narodov, ki so sicer »veliki« vsled materialne
sile svojega števila, katerim pa brezverstvo v podobi so-
cialne demokracije in drugobarvnega radikalizma raz-
jeda mišice in mozeg.«

Te besede so bile resnične leta 1913 in pred njim,
resnične so danes ter ostanejo resnične tudi v bodoče.
Kristus je bil, je in bo vstajenje in življenje.

Besede in dejanja, nekdanj in sedaj.

V Belgradu ne pridejo do sape od samih iznenađenj.
Po razpisu zadnjih volitev smo kmalu doživeli, da je Pašić-
Pribičević-Zerjavova vlada proglasila ob novem letu Radi-
čevo stranko kot protidržavno in komunistično. Po konča-
nih volitvah so radikalni in Pribičevićevi demokratje v tem
smislu nameravali razveljaviti v skupščini mandate te
stranke. Pa je prišlo popolnoma drugače! V zbornici so v
razpravi o mandatih Radičeve Hrvatske se'leške republi-
kanske stranke govorili prvi zastopniki te stranke in sicer
njen podpredsednik Kovačević, dalje dr. Superina in na-
zadnje stričnik Stjepana Radiča, g. Pavle Radič. In zgodil
se je naravnost političen čudež: kar je bilo prej črno, to
je sedaj belo, kar je bilo protidržavno, to je sedaj državo-
tvorno, kar je veljalo in bilo uradno označeno kot komu-
nistično, to je sedaj v očeh istih ljudi protikomunistično in
kar je veljalo prej za republikansko, to je sedaj opora pre-
stola in dinastije, torej monarhistično. G. Pavle Radič je
bil nekaj dni po svojem govoru tudi v avdienci pri kralju
nad 2% uri ter celo na večerji!

kra? Ako bi bil tega zmožen, bi se bolj zaničeval, nego
blato na svojih čevljih.«

Ko me je Katarina slišala tako govoriti, me je objela
z rokami okrog vratu, in ko sva tako tu stala, sem si mis-
lil: »To je najlepši dan mojega življenja!«

Nisem je mogel več izpustiti. Teta Marjeta je vpra-
šala:

»Kaj pa je naslikano tu na steklo?«

A jaz nisem več mogel odgovoriti, in šele, ko sva
skupaj sedela, sem uro vzel v roko in rekel:

»Ta slika, teta Marjeta, predstavlja dva zaročenca, ki
se imata neizrečeno rada: Jože Berta in Katarina Bauer,
Jože ponuja svoji nevesti šopek rož in ona izteguje roko
ponj.«

Ko se je teta Marjeta nagledala ure, je rekla:

»Pojdi sem, Jože, da te tudi jaz objamem. Vidim, da
si moral pošteno delati in štediti, da si priskrbiš to uro.
Mislim, da si prav nekaj dobrega storil, da si dober delavec
in nama delaš čast.«

Veselega srca sem jo objel in do poldneva nisem več
izpustil Katarinine roke: bila sva srečna, da sva se mogla
gledati.

Teta Marjeta je med tem imela opraviti pri ognjišču,
kjer je pripravljala cvrtnjak s češpljami, v cimetovo vino
pomohene kolače in druge slaščice. A midva nista pazila
na to in šele, ko je bila teta slekla rdeče domače krilo in
oblekla črne copate ter veselo zaklicala: »Zdaj pa k mizi,
otroka!«, sva ugledala lepi namizni prt, veliko posodo za
juho, vinski vrč in sredi mize okrogli, zlato-rumeni cvrt-
njak. Ta pogled naju je razveselil in Katarina je rekla:

Sedi nasproti okna, Jože, da te bom dobro videla.
Prej pa mi moraš pritrčiti uro, saj ne vem, kam naj si jo
denem.«

Obesil sem ji verižico okrog vratu, potem pa smo sedli
ter pričeli jesti z velikim tekom. Zunaj ni bilo slišati niti
glasu. Samo ogenj je prasketal na ognjišču. Prav prijetno
je bilo v kuhinji. Siva, plaha mačka nas je opazovala od da-
leč ter si ni upala blizu.

Po obedu je Katarina zapela pesem: »Bog dobrotni na
višavah.« Imela je čist, mehek glas, da se je človeku za-
zdelo, kot bi kipel proti nebu. Jaz sem ji pomagal ter jo
tiho spremljeval. Teta Marjeta, ki nikdar, celo ob nedeljah,